

Läkemedelskommitténs kommentarer till Region Kronobergs Patientsäkerhetsberättelse 2023.

Inledning

Läkemedelskommitténs arbete har under året pågått i sju protokollförda möten samt ett särskilt arbetsmöte för Rekommenderade läkemedel 2024. Till stöd har Läkemedelsrådet haft fyra, och arbetsutskottet 48 möten, samtliga har varit fysiska. Den regionala samverkansgruppen RSG Läkemedel för Läkemedelskommittéerna inom Södra sjukvårdsregionen har hanterat gemensamma ärenden vid 20 digitala och ett fysiskt möte. Läkemedelskommittéernas ordförandekollegium (LOK) har träffats nationellt vid två fysiska möten. Organiserad samverkan med läkemedelsindustrin genom LIF Södra har skett vid fyra fysiska möten.

Rekommenderade läkemedel ger stöd till god läkemedelsanvändning.

De årligen uppdaterade dokumenten om rekommenderade läkemedel för barn och vuxna berör ett flertal terapiområden som stöd för forskrivare och andra som arbetar med läkemedel och innefattar huvudsakligen så kallade allmänläkemedel med bred användning i både primär- och sekundärvård. Under året har omfattningen utvidgats till att även innefatta rekommendationer av vissa läkemedel i den specialiserade vården. Arbetet har bred förankring i kunskapsorganisationen och fungerar som ett beslutsstöd i vården.

För kommunal hälso- och sjukvård har underlag och rekommendationer för läkemedelssortiment, hantering, akutaskar och instruktioner uppdaterats i samarbete med Medicinskt ansvariga sjuksköterskor i kommunerna (MAS).

Rekommendationerna har presenterats och diskuterats på länets alla vårdcentraler, de flesta kliniker, kommunala sjuksköterskor och länets apotek. Mallar för läkemedelsordinationer i journalsystemet Cambio Cosmic har tagits fram och uppdaterats för att underlätta användningen. En instruktion för tillfällig utsättning av läkemedel i situationer med risk för intorkning har uppdaterats med integration i utskrivna läkemedelslistor.

En användarenkät samlades in under året, framförallt inriktad på presentationsform och aktualitet. En återkoppling var att den mest använda informationskanalen var mallarna i journalsystemet, följt av pappersversionen av rekommendationerna. Man önskar fortsatt att listan uppdateras årligen.

Medicinska riktlinjer för läkemedelshantering

Revidering av de medicinska riktlinjer som berör läkemedelshantering pågår löpande. Dokumenthanteringsrutinen kräver fortsatt betydande arbetsinsatser då IT-plattformen brister i ändamålsenlighet och bidrar till en tröghet i att hålla befintliga riktlinjer uppdaterade.

IT-system för läkemedelshantering

Läkemedelsmallarna i journalsystemet Cosmics läkemedelsmodul uppdateras och förbättras, till stor del baserat på arbetet med rekommenderade läkemedel. Mallarna underlättar korrekta ordinationer vad gäller läkemedel, beredning, doser med mera. Även avrådan från behandling med visst läkemedel markeras, liksom vissa restnoterade läkemedel med förslag till alternativ hantering.

En viss samordning mellan Cambio Cosmics läkemedelsmodul och Pascal (SKRs/Ineras system för dosdispenserade läkemedel) finns införd men manuell informationsöverföring är fortfarande nödvändig. Detta utgör en pågående patientsäkerhetsrisk och det är synnerligen angeläget att dessa parallella läkemedelslistor integreras.

Förberedande arbete med sammankopplingen mellan Cosmic och Nationella läkemedelslistan (NLL) pågår inför planerat införande i slutet av 2025. Förhoppningen är att NLL kommer att möjliggöra en gemensam läkemedelslista mellan Region Kronoberg och externa vårdgivare – fysiska och digitala, men den kommer i sin nuvarande form endast innehålla öppenvårdsläkemedel som förskrivits på recept. Nationellt arbete för att inkludera även slutenvårdsläkemedel har påbörjats men förväntas inte bli klart i denna fas. Kopplingen mellan öppen- och slutenvård som har varit en mycket stor framgångsfaktor för sammanhållna läkemedelsordinationer till en patient kan därför riskera att försämrats under en övergångsperiod.

Läkemedelskommitten samverkar i detta med den lokala objektorganisationen för VIS, och genom denna med hela kundgrupp Cosmic. Det finns fortfarande delar i läkemedelsmodulerna som inte är tillräckliga för att vi ska kunna uppfylla kraven i nationella författningar. Det är fortsatt synnerligen angeläget att detta IT-utvecklingsarbete prioriteras.

Restnoteringar och brist på läkemedel.

Problemen med restnoteringar och avregistreringar av läkemedel fortsätter och har fått växande uppmärksamhet även i media. Situationen är dynamisk och flera tidigare restnoteringar har normaliserats, medan nya har tillkommit. Arbetet är lokalt tidskrävande i fortsatt ökande grad och problemen förväntas fortgå.

Vissa restnoterade läkemedel saknar likvärdiga ersättningsalternativ och innebär risk att patienter blir utan behandling eller behöver få andrahandsalternativ.

Underhållet av sidan på vårdgivarwebben som samlar relevant information och eventuella förslag till ersättande behandling fortgår, liksom utvecklingen av det sjukvårdsregionala och nationella samarbetet i dessa frågor. Vi bevakar och deltar i den sammanhållna nationella strategi för läkemedelsförsörjning och beredskapshantering som är under uppbyggnad hos SKR, delvis baserad på de strukturer som byggs upp under COVID-19-pandemin 2020 - 2021.

Utbildningar

Under året har tre större utbildningar mot breda målgrupper hållits, samtliga i fysisk form med möjlighet till digitalt deltagande.

- Palliativ vård – ca 130 deltagare på plats och 50 digitalt.
- Sepsis – ca 200 deltagare på plats och drygt 100 digitalt.
- Primär hyperparathyroidism och hyperthyreos – ca 75 deltagare på plats och 30 digitalt.

Sedan flera år håller läkemedelskommittén på studierektorernas uppdrag utbildningar för regionens utbildningsläkare. För AT- och BT-läkare har givits utbildningar inom området läkemedel och äldre, läkemedelsregelverk och hälsoekonomi, samt utbildning om farmakologi. Inom ramen för ST-läkarnas utbildningsplan har hållits utbildningar för kunskapsmålet B3 Läkemedel.

Utbildningen är under omarbetning och ett samarbete i Södra Sjukvårdsregionen har inletts.

Grundkurs för säker läkemedelshantering för nyanställda sjuksköterskor, läkare och farmaceuter sker i samarbete mellan Läkemedelskommittén, Patientsäkerhetscentrum och KTC. Läkemedelshantering omfattar ordination, rekvisition, iordningställande och administrering, och är ett av vårdens största riskområden. En viktig del i kursen är att både läkare och sjuksköterskor deltar samtidigt vilket ger möjlighet att se de olika professionernas perspektiv och behov vad gäller säkerheten.

Information och kunskapsspridning

Varje vårdcentral har erbjudits besök av apotekare från läkemedelsenheten fyra gånger under året för information kring läkemedel och dess användning. Presentation av läkemedelsrekommendationer och återkoppling av den egna enhetens förskrivning är återkommande innehåll, utöver detta berörs aktuella läkemedelsfrågor. Flertalet kliniker i den specialiserade vården har besökts 1–2 gånger. Totalt har ca 150 besök genomförts under 2023 (såväl digitalt som fysiskt).

Läkemedelskommitténs/medicinska kommitténs nyhetsbrev har utkommit månadsvis, totalt 7 under året. Väntrumsinformation till patienter och anhöriga om läkemedelsberedskap och läkemedelslistor har tagits fram tillsammans med kommunikationsavdelningen.

Patientsäkerhet inom läkemedelsområdet

Under året har patientsäkerhetsrådet och läkemedelsrådet fortsatt det gemensamma arbetet med läkemedelssäkerhet som prioriterat område.

Pågående frågor är:

- Egenkontroll av läkemedelshantering
En första omgång av enkäten har skickats ut till sjukhusvården, psykiatrin och primärvården. En översiktlig sammanställning av resultatet har presenterats för Hälso- och sjukvårdens ledningsgrupp.
- Läkemedelsavstämning och läkemedelsgenomgångar (inklusive möjlighet att mäta såväl genomförda läkemedelsgenomgångar som utskrivna läkemedelslistor).

Mätningarna finns utlagda i verksamhetsstödet "Regionkollen".

Det återstår ett betydande arbete för att Region Kronoberg skall uppfylla de föreskrivna kraven på regelbundna granskningar av läkemedelshanteringen, och detta arbete behöver resurssättas framöver.

Samverkan med apoteken

Under året har ett dialogforum upprättats med de apoteksaktörer som har fysisk närvaro i Kronobergs län. Ett inledande möte har hållits, diskussionsämnen innefattade restnoteringar, kommunikation mellan farmaceut och förskrivare och hanterings av läkemedel med begränsad förmån. Fortlöpande möten planeras.

Besvarade remisser

Läkemedelskommittén har berett underlag till Region Kronobergs svar på fyra remisser från myndigheter eller departement.

- Läke-medelsverkets föreskrifter (om förordnande och utlämnande av läkemedel och teknisk sprit – fråga om rätt för sjuksköterskor att rekvirera läkemedel för användning i en vårdgivares hälso- och sjukvårdsverksamhet utanför sjukhus.
- Klimat- och näringslivsdepartementet DS 2023:8 - Förslag på åtgärder för att skapa bättre förutsättningar för kliniska prövningar
- Socialdepartementet SOU 2023:13 - Patientöversikter inom EES och Sverige
- Socialdepartementet / EU-kommissionen - Reform av läkemedelslagstiftningen och åtgärder mot antimikrobiell resistens